

[85. 38.)

VERSLAG DER COMMISSIE.

De Commissie in wier handen is gesteld het Verslag van de verrichtingen aangaande het armbestuur over 1888 heeft, na kennisneming daarvan, de eer het navolgende te rapporteren.

Met leedwezen heeft de Commissie de mededeeling vernomen, dat aan het verlangen neergelegd in het rapport van 20 Juni 1890 om het Verslag van de verrichtingen aangaande het armbestuur vroeger in te dienen, niet kan worden voldaan.

Het heeft haar echter bevreemd dat het verslag over 1888, alhoewel gedagteekend 10 November 1890, nog later werd ontvangen dan gewoonlijk en wel 27 Februari 1891 terwijl het in vorige jaren meistens voor het eind der maand December aan de Kamer was rondgedeeld.

Vroegere inzending blijft de Commissie intusschen wenschelijk achten.

Uit de mededeelingen op bladz. 8 en 9 blijkt dat er eene goede overeenstemming bestaat tusschen de kerkelijke en burgerlijke armbesturen en de gemeentebesturen; niettemin heeft het toeschuiven van armen hier en daar plaats; de Commissie blijft de aandacht der Regeering op dit onderwerp vestigen en hoopt dat zij bepalingen in het leven zal kunnen roepen, waardoor dit misbruik voorkomen of althans zooveel mogelijk verminderd wordt.

Voorschriften omtrent het domicilie der armen (geen domicilie van onderstand echter), zouden in deze nuttig kunnen zijn. De bepaling der armenwet is op dat punt zoo vaag, dat ze aanleiding geeft tot het betreurenswaardig heen- en weerzenden van sommige armen, met de gevolgen van dien.

De Commissie wenscht in overweging te geven of het in het vervolg niet beter zou zijn op den staat »Bedrag der sommen voor subsidiën uit de gemeentefondsen aan instellingen van weldadigheid», bladz. 14-15, in plaats der geraamde sommen, op de goedgekeurde gemeentebegroeringen de werkelijk uitbetaalde te vermelden voor het jaar, waarover het verslag loopt; men kreeg dan eene juiste vergelijking met hetgeen in het voorafgaande jaar was uitgegeven, terwijl men nu aan de eene met reële, aan de andere zijde met geraamde bedragen te doen heeft.

De vermoedelijke uitgaaf echter voor het daarop volgende jaar kan evenals nu vermeld worden, omdat bij vroegere inzending der verslagen de werkelijk voor dat jaar uitbetaalde sommen wellicht niet bekend kunnen zijn.

Ook meende de Commissie er op te moeten wijzen dat, terwijl op bovenvermelden staat de instellingen *a*, *b*, *c* en *d* afzonderlijk vermeld zijn, zooals juist is, in de verdere opgaven en vergelijkingen, de instellingen *a* en *d* steeds te zamen gevoegd worden, wat in veel gevallen een juist en gemakkelijk overzicht bemoeilijkt.

De toestand blijkt in 1888 minder gunstig te zijn dan die van 1887, immers de geraamde bedragen der subsidiën overtreffen die van laatstgenoemd jaar met f 148 423,89, want al trekt men het verschil af ontstaan door het niet uitbetalen van een subsidie in Limburg in dat jaar, zie blz. 16, 2de kolom, dan blijft het meerdere nog steeds een belangrijk cijfer, waaruit blijkt dat stelsmatige vermindering, zooals in sommige provinciën verlangd en doorgevoerd werd niet wel mogelijk kan geacht worden. Eenige

colleges van Gedeputeerde Staten schijnen van oordeel te zijn dat art. 61, 2de alinea, imperatief de vermindering der subsidiën voorschrijft en toch is dit naar het oordeel der Commissie eene dwaling.

Zij moet tevens doen opmerken, dat het antwoord der Regeering op blz. 16, sub 2^e. en verder, haar, ten opzichte van de oorzaak der verschillen der toegezegde subsidiën in de eene tegen de andere provincie, niet bevredigd heeft; immers wanneer de Regeering zegt, dat in de provinciën Noord- en Zuidholland de oorzaak der vermeerdering hoofdzakelijk gelegen is in de groote ziekenhuizen, dan wordt daarbij uit het oog verloren, dat ook deze uitgaven de taak van de gewone armenzorg verlichten, terwijl het tweede argument, dat voor Groningen en Friesland, de uitgaven voor onderstand bijna geheel uit de subsidiën moeten bestreden worden, geen ernstige bewijsvoering kan genoemd worden, immers in verschillende andere provinciën is dit eveneens het geval en is de vermindering ten koste van het bedeelingscijfer aan de armen geschied. Wat op blz. 17, eerste kolom, laatste alinea, en verder in kolom 2 gezegd wordt is, naar hare bescheiden meening, eene bestrijding van beweringen, welke de Commissie meent dat niet aangevoerd zijn. Wat de vorige Commissie gezegd en bedoeld heeft was, dat art. 61 in de eene provincie met meer gematigdheid wordt toegepast dan in de andere, dat in de eene meer rekening wordt gehouden met toestanden en buitengewone omstandigheden, terwijl in de andere steeds volgens de letter der wet voortdurend op vermindering wordt aangedrongen; zij misprijst allermint het eerste en wil gaarne betuigen dat wanneer zulks overal geschiedde er geen reden voor haar was om aanmerking te maken. De bestaande verschillen laten zich echter niet verklaren door de oorzaken welke de Regeering daarvoor opgeeft.

De Commissie wil slechts het voorbeeld door de Regeering op bladz. 19, 1ste en 2de kolom, ten opzichte der provinciën Groningen en Gelderland eens aan de werkelijkheid toetsen en dan zal daaruit juist de ongelijkmatige toepassing blijken:

Groningen verleende volgens de opgaaf der Regeering subsidiën tot een bedrag van	f 261 592
heeft slechts ontvangsten ad.	562
totaal	f 262 154

derhalve per inwoner te zamen \pm f 0,95.

Gelderland verleende subsidiën tot een bedrag van	f 38 847
heeft ontvangsten ad.	144 416
totaal	f 183 263

derhalve per inwoner slechts ruim 35½ cent of \pm 60 cent minder per inwoner dan in de provincie Groningen. De Commissie wil dit voorbeeld nog verder uitwerken en voegen bij de verkregen getallen de collecten der instellingen van weldadigheid *a* en *d*, *b* en *c*, zie bladz. 43 onderaan; dan verkrijgt men voor:

$$\begin{aligned} \text{Groningen } 0,95 &+ 0,45 \text{ (collecte)} = f 1,40; \\ \text{Gelderland } 0,35\frac{1}{2} &+ 0,49\frac{1}{2} > &= 0,85; \end{aligned}$$

dus nog altijd minder 55 cent per inwoner in Gelderland dan in Groningen. Ziedaar een aanmerkelijk verschil, wel geschikt om aan te toonen dat het gevoelen der Commissie op goede gronden steunt. Zij meent dan ook geen verdere voorbeelden te moeten aanhalen tot staving van hare bewering.

De Commissie is van oordeel dat de gemeentebesturen in den regel de meest bevoegde beoordeelaars zijn of en zoo ja, hoeveel subsidie er moet verleend worden. Het toezicht van Gedeputeerde Staten mag, naar hare bescheiden meening, niet verder gaan dan om eventuele misbruiken te voorkomen. Het stelselmatig voorschrijven van vermindering, omdat art. 61 daartoe in al te ruime mate de bevoegdheid geeft, is, naar haar oordeel, een gebrek in de armenwet en het eenige correctief daartegen is het rechtstreeksch beroep bij hooger gezag tegen die besluiten. De weg die thans gevolgd moet worden heeft, behalve andere, vooral dit practisch bezwaar, dat wanneer de gemeenteraad

tegen de beslissing van Gedeputeerde Staten in hooger beroep moet komen, naar aanleiding van dergelijke subsidie op de gemeentebegroting het dienstjaar bijna ten einde is, alvorens zulks kan geschieden. Midderwijl mag ingevolge art. 211 der gemeentewet over de posten waarop geen aanmerking is gemaakt, tot aan de helft der daarvoor uitgetrokken sommen beschikt worden, maar niet over degenen waartegen bedenking is gemaakt. Wat is nu daarvan het gevolg? Dat er, alvorens de beslissing van den Raad van State gevallen is, stagnatie in den dienst van het armwezen plaats heeft en wanneer voor iets, dan is het zeker voor dezen tak van bestuur uiterst moeilijk. Het geeft niet alleen aanleiding tot vele onaangename zaken voor de bestuurders der respectieve instellingen, maar soms zelfs tot wanorde.

Bij een rechtstreeksch beroep tegen de besluiten van Gedeputeerde Staten, gelaan naar aanleiding van alinea 2 van art. 61 der armenwet, kan de beslissing van den Raad van State tijdig genoeg vallen.

De Commissie blijft de onderwerpelijke zaak ernstig aan de aandacht der Regeering aanbevelen. Zoolang toch de toevloed, naar sommige steden en fabrieksplaatsen, van armen en minvermogens, wier toestand ook blijkens de thans aanhangige enquête verre van gunstig is, niet kan verminderd of afgeleid worden, zal in die gemeenten

de taak der armenzorg steeds zeer moeilijk en bezwarend blijven en de wet, vooral art. 61, 2de alinea, met veel beleid en toegeeflijkheid moeten toegepast worden.

Verder wenschte de Commissie nog de vraag tot de Regeering te richten of de gemeentebesturen niet in kennis kunnen gesteld worden van hetgeen door de Departementen van Algemeen Bestuur kan geschieden voor werkverschaffing door het doen maken van kleedingstukken, touwpluizen enz.

Men oordeelde dit van groot belang en zou zelfs uitbreiding daarvan wenschelijk achten ter voorkoming van werkeloosheid en armoede gedurende den winter.

Zij stelt mitsdien aan de Kamer voor, onder dankbetuiging voor het ingezonden verslag, afschrift dezes aan de Regeering te zenden.

Alus vastgesteld den 6den Augustus 1891.

VOS DE WAEL.

OPPEDIJK.

DOBBELMANN.

VAN GIJN.

ZIJP.